# Eleştirilerle Nasıl Başa Çıkabiliriz?

***"Düşmanlarınızdan gelecek olan eleştirileri küçümsemeyin. Zira onların akılları sadece sizin zayıflıklarınız ve kusurlarınızdadır."***

*İmam Gazali*

Eleştiri hayatın bir parçasıdır. Bazıları için bir ayak bağı, bir engel gibi olsa da diğerlerini cesaretlendirir ve daha iyisini yapmaya iter. Eleştiriden kaçınmanın tek yolunun hiçbir şey yapmamak, hiçbir şey söylememek olduğu düşünülebilir ama o zaman da bu hiçlik sebebiyle eleştiriye maruz kalınacaktır. Yani kaçışı yoktur. Eleştiriyle uğraşmak/üstesinden gelebilmek bir sanattır, ki hepimizin bunu öğrenmeye ihtiyacı var.
Kişisel yaşamımızda; uyandığımız vakit, giydiğimiz elbiseler, aldığımız notlar, tercih ettiğimiz okullar, kat ettiğimiz yol, hatta yüz yüze geldiğimiz hatalar dahi eleştirilere konu yapılabiliyor. Ailemiz, yanlışlarımız, ve yaptığımız hatalar yüzünden birileri tarafından eleştiriliyoruz. Aynı tutumlar mesleki hayatımız için de geçerlidir.
İnsanlar eleştirmeyi sever. Ki bu bilgi yoksunu insanlar, alemlerin Yaratıcısı olan Allah(cc)'a kötü şeyler söyleyen insanlar, onlardan nasıl bir muamele beklenebilir? Tıpkı bitmez tükenmez bir savaş gibi acımasız olan bu eleştirilerle hep yüz yüze geleceğiz. Diğer insanlar üzerinde bıraktığımız pozitif etkilerle daima emek harcadığımız sürece bu, itiraz ve suçlamaları da beraberinde getirecektir. Ölü birinin üzerinde tepinmek (hatayı tekrarlamak) yerine hata yapmadan ilerleyen insanlar için bu bir başarının kilidini açacak anahtarlardan biridir. Peygamberler İslamı yaymaya çalıştıkları için hep eleştirilmelerine rağmen ölene kadar insanlara İslamı anlatmaktan vazgeçmemişlerdir.

Madalyonun diğer yüzüne baktığımızda, yanlış harekette bulunan insanlar da hep eleştirilir. Bu konuda bazıları eleştirilere bağışıklık kazanırken bazılarının da eleştiri karşısında parça parça bölündüğüne şahit oldum. İyi olan eleştirilere bile sıcak bakmayan, önceki deneyimlerinden dolayı her şeye incinen/alınan insanlar var ve bu durum onları daha çok hataya ve kibre itiyor. Bu davranış şekli çok yanlış ve başarıya taş koyan bir etkendir.
Bir de, haklı olsalar bile her türlü eleştiriyi kalplerinden ve akıllarından çıkarmayan bir grup insan var ve bu durum, insanı duygusal açıdan zedeler ve özgüven eksikliğine sebep olur. Bu, hayatta istenmeyen pişmanlıklara ve üzüntülere sebep olur. Tüm bu tutumlar özellikle

Allah(cc)'ın dini için emek harcandığı zaman gerçekleşebilir. İnsanların bakış açısı farklıdır ve herkesin hayata aynı pencereden bakması mümkün değildir.

Anlayış ve kültürler bakımından dindar insanlar arasındaki doğrular ve yanlışlar farklılık gösterebilir. Örneğin, bazı insanlar konferanslarda bilet satmanın normal olduğunu söylerken, diğerleri ise bunu tabu kabul eder ve din adı altında iş yapmak olduğunu savunur. Bazı seyirciler Türkçe konferansları severler, bazıları karşı çıkarlar. Ayrıca bazıları özel ışıklandırmayla büyük ortamlarda verilen islami derslerin maneviyatı düşürdüğüne inanırken, diğerleri sunum ve pazarlama açısından bu tip konferansları savunur.

Eşler, öğretmenler hatta uzmanlar olarak hayatta ilerleyebilmek için yapıcı ve yıkıcı eleştiri arasındaki farkı görmek bizim için son derece önemli bir görevdir. Bir hadiste de söylenildiği gibi ***"Mümin aynı delikten iki defa ısırılmaz."*** –yani hatalarını düzeltir ve o hataları bir daha tekrarlamaz. (Buhari-6133)
Başkalarını islama davet edenler için de bu tutum geçerlidir. Aynı zamanda başkalarını eleştiren insanların her daim Peygamber Efendimiz(sav)'in söylediği ***"Mümin, müminin aynasıdır."*** hadisini anlamaya ihtiyaçları var. Bu yüzden, kendi sınırları içerisinde kalarak en makul bir biçimde hatalar eleştirilmeli, tavsiyesi verilmelidir. (Tirmizi Hadis; 1286)

## *Peki, Eleştiriyle nasıl başa çıkabiliriz?*

### 1. Diğer insanların eleştirilerine açık olun ve sözlerini kesmemeye çalışın.

Eğer sürekli sonuçlar hakkında düşünürseniz, söylenmemiş veya ima edilmemiş bir şeyin söylendiğini sanabilirsiniz. Karşıdakinin sözlerine saldırmak ve düşmanca bir atmosfer oluşturmaktansa sakin olmaya çalışın. Mantıklı davranın ve bu mesajın size nasıl bir yardımı olacağını anlamaya çalışın.

**Kendinize şu tarzda sorular sorun:**
#Eleştirilerden az da olsa bir şeyler öğrenebilir miyim?
#Belki duymak istemediğim şeyler vardır ama bu ilerlememe yardımcı olabilir mi?

### 2. Eleştiri olumsuz bir şeymiş gibi görünebilir.

Ama eleştiriler sayesinde kendimizi geliştirme fırsatına sahip oluruz. Eleştiri hakkında kendinizi geliştirdiğiniz şeyleri bir düşünün, İmam Gazali'nin de dediği gibi (Allah ondan razı olsun) ***"Düşmanlarınızdan gelecek olan eleştirileri küçümsemeyin. Zira onların***

***akılları sadece sizin zayıflıklarınız ve kusurlarınızdadır.'"*** (Riyazetün nefs-İmam Gazali)

## 3. Tadını çıkartın.

Evet tadını çıkarmanız gerek. Diğerleri sizi eleştiriyorken, sadece gülümseyin ve dinleyin. Onlar aklınızı kaçırdığınızı düşünseler bile devam edin. Hatta daha da iyisi, belki onların düzenini bozarsınız ve durum tersine döner.
Bir düşünürseniz, insanların neden sizi eleştiriyor? Bunun tek sebebi sizi önemsemeleridir. Eğer sizi önemsiyor olmasalardı, eleştirmezlerdi. Bu sadece onların kendilerini bazen uygunsuz bir biçimde ifade etmelerinin bir yoludur. Bu yüzden insanlar sizi eleştirdiğinde, tek yapmanız gereken şey tadını çıkartmaktır.

## 4. Cevap verin ya da boşverin! – Geri Dönüşlere Bakın!

Eğer size faydalı olduğunu düşünüyorsanız, o zaman ilk birkaç soruyu cevaplamaya çalışın. Birileri "Senin işin/ürünün/siten hiç iyi değil." tarzında pek yapıcı olmayan şeyleri söyleyiverseler bile, daha yapıcı bilgiler almak bazı açık uçlu sorular sormak isteyebilirseniz. Şu sorular gibi;
#Sevmediğin ya da yararlı bulmadığın şeyler nelerdir?
#Bunu nasıl geliştirebilirim?

## 5. Aklı başında davranın ve kendinizi geliştirin.

**#Rahat bir şekilde çalışın.** Aşırı stres olumsuz olaylarda sizi daha hassas/alıngan yapar, aşırı tepki göstermenize neden olur.
**#3 temel ilkeyi uygulayın:** Düzenli beslenin, yetecek kadar uyuyun ve haftada birkaç defa spor yapın. Kendinizi fiziksel olarak dengelemek sizi zihinsel olarak da daha güçlü yapacak ve başkalarını dinlemenize yardımcı olacaktır.
Kendinize saygı gösterin. Eleştiri, zihninizde kendinizden nefreti ve bazı kötü duyguları uyandırabilir. Stresi azalmanız ve enerjinizi artıracak şeyler ile meşgul olmanız bu karanlık yerlerde (nahoş duygular, tepkiler) dolaşmanıza engel olacaktır. Bu yüzden, kendine saygı hayati derecede önemlidir.

**Yazar:** Fareed Ahmed
*Bu yazı Islamic Online University sitesinden alınarak Genç Müslümanlar ekibi tarafından Türkçe'ye tercüme edilmiştir.*